

MINDRE MEDDELELSER

Biædere (*Merops apiaster* L.) i Thy.

Først på aftenen den 16. juni 1961 iagttog Dr. KNUD PALUDAN, assistent FINN CHRISTOFFERSEN og undertegnede to adulte Biædere (*Merops apiaster*) ved Langvad nær Frøstrup i Thy. Fuglene sad på en telegrafledning. Flere gange lettede den ene, fangede et insekt i luften og landede så atter på tråden, hvor byttet blev fortæret. En gang fangede den et meget stort insekt. Efter længe at have siddet med det i næbbet, fløj den hen til den anden biæder, som den fodrede med byttet.

Senere på aftenen passerede vi to gange det sted, hvor vi havde observeret fuglene, men de lod sig ikke se. Den 17., 18., 19. og 20. juni kikkede vi flere gange dagligt efter biæderne, der imidlertid ikke blev iagttaget oftere.

JØRGEN FOG

Sortspætter (*Dryocopus martius* (L.)) i Sønderjylland.

Fra foråret 1960 til maj 1961 er der jævnlige set Sortspætter (*Dryocopus martius*) i Kelstrup Plantage, ca. 5 km. fra Kruså Grænse.

Sortspætterne holdt meget til i en dalsænkning, hvor der løber en bæk. Under afdrivning af et stykke skov kom skovarbejderne også ned til bækken og fandt her en el med to af Sortspættens ret store ovale huller. De så flere gange fuglen ved træet, som desværre skulle fældes. Skovarbejderne var ikke i tvivl om at fuglen havde ruget i skoven i 1960.

HARRY HANSEN

Iagttagelser af Bramgås (*Branta leucopsis* (Bechstein)) på forårstræk.

Under et ophold ved Ulfshale på Møen den 31. marts 1961 iagttog vi et nordøstgående træk af Bramgås (*Branta leucopsis*) på ca. 1000 individer. Mellem kl. 8,45 og kl. 9,00 sås tre flokke, der androg 230, 440 og 220; de to første kom med så kort tidsmellemlum, at de godt kunne have haft kontakt med hinanden. Kl. 9,50 kom 150. Der var ingen vanskelighed ved bestemmelsen, de mørke halse i kontrast med de lyse kinder og den lyse underside sås på fuglene i alle fire flokke, der iøvrigt dannede de karakteristiske buede bånd. De to første flokke fløj endda så lavt, at vi kunne høre deres gakk. Alle flokke havde samme støtte nordøstlige kurs, og de blev alle set inden for et bælte af højst to kilometers bredde.

Fra kl. 11,00 til kl. 16,00 befandt vi os andet sted på Møen, men da vi kl. 16,30 kunne se ud over Stege Bugt opdagede vi en flok andefugle på 50 stykker, atter i samme retning og i samme bue-formation samt med en for ravgæs passende vingslagsrytme, men afstanden tillod dog ikke sikker bestemmelse.

Ifølge FINN SALOMONSEN »Fugletrækket og dets gåder« er Bramgåsen oftest truffet netop i denne del af landet, men bortset fra en iagttagelse på Amager den 14. april 1952 (D.O.F.T. 47 p. 141) foreligger der os bekendt ingen meddelelser om så store antal fra nyere tid. I forrige århundrede rastede Bramgåsen i marts-april-maj og september på Sydfalster (KÆRBØLLING 1875 p. 645) og på Skånes sydkyst, men i vore dage ligger forårsrastepladserne på Gotland. Som bekendt raster Bramgåsen en del af vinteren i den tyske del af vadehavet bl. a. ved Hamburger Hallig. Herr ERIK HANSEN var på denne lokalitet den 1. og 2. april 1961, men så ingen Bramgæs (derimod 8000 den 26. marts 1959 samme sted). Herr GÖSTA HÅKANSSON, Visby, har på anmodning venligst oplyst os (*in litt.*) at i 1961 blev de første Bramgæs på Gotland set den 19. marts, medens hovedstyrken ankom ca. 10 dage senere. Disse oplysninger tyder stærkt på, at det vi så var et udsnit af et stort træk fra Vadehavet mod Gotland, og det er interessant, at ruten ikke går langt forbi tidligere tiders rastepladser.

Iøvrigt meddeler Herr HÅKANSSON, at tallet af rastende Bramgæs er dalet betydeligt i de senere år; en optælling fra flyvemaskine langs hele øens kyst gav i slutningen af april 1960 kun 3200 mod tidligere op mod 10.000. Man mener årsagen er ændret trækvej.

Det er vist uopklaret, om disse gæs hører hjemme på Svalbard eller Novaja Zemlja.

F.LARSEN, N. H. CHRISTENSEN, J. R. JACOBSEN

Markpiber (*Anthus campestris* (L.)) på Fanø.

I de sidste fire år har jeg iagttaget Markpibere (*Anthus campestris*) i klitområdet langs Fanøs vestkyst i hele yngletiden. Det drejer sig om iagttagelser på nært hold. Fuglens forholdsvis lange hale, dens vipstjertagtige opførsel, ensfarvede gulgrå ryg og gulhvide underside er blandt de kendetegn, der let adskiller den fra de andre pibere. Ofte har jeg hørt den synge. Sangen, der er let kendelig, høres ofte under nedflugten. Den er ret ubetydelig og ensformig. Sidst i juni måned 1961 fik jeg lejlighed til at iagttage et par Markpibere der madede to næsten fuldvoksne unger. Dette viser, at der på Fanø findes en lille bestand af ynglende Markpibere. H. Kock

Lille Flagspætte (*Dendrocopos minor* (L.)) i Sønderjylland.

Da jeg den 1. juli 1961 på en tur i Sønderjylland kom forbi en lille plantage syd for hovedlandevej 8 umiddelbart nord for Kollund, blev jeg opmærksom på en spætte af meget ringe størrelse, omtrent som en Gråspurv. Fuglen, som med sikkerhed bestemtes til en han af Lille Flagspætte (*Dendrocopos minor*), fløj uroligt rundt i nogle birke og bøgetræer. Der sås kun det samme individ.

VIGGO JØNSSON

Silkehejre (*Egretta garzetta* (L.)) ved Odense Fjord.

I tiden fra 13. maj til 17. maj 1961 har jeg iagttaget en Silkehejre (*Egretta garzetta*), der delvis holdt til sammen med en flok Fiskehejrer (*Ardea cinerea*) her på Vigelsø i Odense Fjord.

Fuglen var let kendelig på sin ringe størrelse, snehvide fjerdragt, sine aigretter ned ad ryggen samt sine gule tæer, der var meget iøjnefaldende, både under vadningen og under flugten. Den var meget livligere end sine større slægtninge, vadede ivrigt rundt og syntes ustandseligt at finde noget spiseligt i det lave vand i en bugt kaldet »Gåsebadet«, iøvrigt generet af forskellige måger, der slog efter den, noget de ikke gør ofte efter den langt større og roligere Fiskehejre.

E. JUUL

Bemærkninger om Odinshanens (*Phalaropus lobatus* (L.)) trækforhold.

I min artikel i Dansk Ornith. For. Tidsskr. **50**, 1956 p. 191–206 om Odinshane (*Phalaropus lobatus*) og Thorshane (*Ph. fulicarius*) er der beklageligvis indløbet en meningsforstyrende trykfejl vedrørende de gamle hunners tidlige borttræk fra ynglepladserne. På side 195 linie 16 f. o. skal »juni« rettes til »juli«.

Angivelserne om Odinshanens vinterkvarter ved den Arabiske Havbugt (p. 197) kan suppleres med flere observationer af nyere dato, således fra den Arabiske Halvøys sydkyst (SMITH) og fra den nordlige del af den Arabiske Havbugt og Oman-bugten (VOOUS). Der foreligger endvidere fra Iraq en del iagttagelser fra trækmånederne publiceret af CHAPMAN og MOORE. Thorshane synes kun undtagelsesvis at træffes i disse områder.

Nogle observationer af MACLAREN fortjener særlig omtale. Den 23. maj 1943 iagttoges ca. 1000 Odinshøns i Hamar-søen i Syd-Iraq, og endnu den 6. juni sås 2–300 samme sted. Sådanne betydelige koncentrationer i disse egne få uger før ankomst til ynglepladserne mindst 3500 km nord vidner om den hurtighed, hvormed mange arktiske vadere trækker om foråret.

I betragtning af dette forhold samt af den omstændighed, at svømmevadernes hunner få uger efter ankomsten til ynglepladserne begynder sydtrækket, må disse fugle vel kunne anses for at repræsentere yderpunktet af nordiske fugles udnyttelse af trækinstinktet og af vinterkvarterernes føderesourcer.

Literatur.

- CHAPMAN, E. A. og MCGEOGH, J. A. 1956: The Ibis **98**, p. 584.
 MACLAREN, P. I. R. 1946: Jour. Bombay Nat. Hist. Soc. **46**, p. 401.
 MOORE, H. J. og BOSWELL, C. 1956: Iraq Nat. Hist. Mus. Publ. **9**, p. 94. Baghdad.
 SMITH, K. D. 1956: The Ibis **98**, p. 305.
 VOOUS, K. H. 1960: Atlas of European Birds, p. 102. – London.

N. HESSELBJERG CHRISTENSEN

FORF. FOT.

Lille Korsnæb (*Loxia curvirostra*) på reden i Påbøl plantage juli 1961.

Sommerrugende Lille Korsnæb (*Loxia curvirostra* L.).

Den 22. juli 1961 så hr. BJERG-THOMSEN og jeg i Påbøl plantage ved Hoven et par af LILLE KORSNÆB (*Loxia curvirostra*). Den ene havde redemateriale i næbet. Vi fandt hurtigt stedet, hvor den byggede. Det var i en 12 m. høj rødgran, der stod ret frit i en bevoksning af overstandere. Reden var anbragt ca. 40 cm. neden for toppen, og den bestod af fine kviste og strå. Den 29. juli rugede hunnen på fire lyse æg med få mørke pletter. Den 9. august klækkedes de første æg. Hunnen madede nu ungerne med den føde, som hannen gylpede op til hende. Under hele rugningen har hannen fodret hunnen med ca. en times mellemrum. Den 11. august begyndte hunnen også at hente føde til ungerne. Den forlod reden i 65 min., og straks efter, den kom tilbage, fodrede den de fire unger.

Jeg har bygget et tårn ved siden af redetræet, og derfra har jeg taget det vedlagte billede. Fuglene er meget tillidsfulde.

Sv. LERKE-MØLLER

Iagttagelser af sjældnere fugle på Skagen i påsken 1961.

På D.O.F.'s lejr på Skagen 30. marts–3. april 1961 iagttoges flere interessantere arter, som måske kan interessere andre end lejrens deltagere. De nærmere enkeltheder ved disse observationer skal derfor her kort refereres.

Islom (*Gavia immer*). En Islom iagttoges om morgenen den 31. marts. Fuglen kom nordfra ganske nær ved kysten; men forsvandt desværre efter ganske kort iagttagelse bag den yderste klitrække. Trods ivrig eftersøgning lod den sig ikke mere se; men det kraftige næb, fuglens størrelse og hele fremtoning lod os ikke i tvivl om, hvad det var, vi havde for os.

Sule (*Morus bassanus*). En udfarvet fugl sås trække mod vest over Grenen den 30. marts, og den 3. april sås 3 fugle sammesteds. Også disse var fuldt udfarvede.

Storskarv (*Phalacrocorax carbo carbo*). Syv fugle sås trække mod nord om morgenen den 1. april. Iagttagelsen gjordes på Grenen.

Topskarv (*Phalacrocorax aristotelis*). Under et besøg ved Bulbjerg foreviste cand. pharm. OLVAR LÆSSØE 15 Topskarver, hovedsagelig ungfugle, som vinteren igennem i skiftende antal har opholdt sig ved Skarreklit (LÆSSØE *in litt*).

Gråmåge (*Larus hyperboreus*). Denne art iagttoges to gange på Grenen den 30. marts. Desuden fandtes et dødt eksemplar nær Gl. Skagen den 31. marts. Begge individer var ungfugle, den sidstnævnte en toårig fugl.

Hvidvinget Måge (*Larus glaucoides*). Ligesom i 1960 (D.O.F.T., 54, 1960, p. 164-165) lod denne art sig igen i 1961 se på lejren. Om morgenen den 30. marts sås fra observationsposten på Grenen en måge af afvigende udseende. Den omtalte fugl var påfaldende lys, nærmest hvid med et svagt gulligt anstrøg. Fjerene var lyst spættede; mønstret stod dog kun i svag kontrast til hovedfarven. Fuglens vingelag var tydeligt hurtigere end hos Sølvmåge (*Larus argentatus*), vel nærmest som hos Stormmåge (*Larus canus*). Vingerne virkede desuden smallere end hos Gråmåge (*Larus hyperboreus*), som iagttoges samme morgen. I det hele taget virkede fuglen betydelig spinklere end sidstnævnte art, som iøvrigt var velkendt for flere af observatørerne.

Lunde (*Fratercula arctica* L.). En adult fugl i vinterdragt sås ved Grenen den 1. april. SIGURD ROSENDAHL KRISTENSEN

Iagttagelser af nogle mere ualmindelige fugle.

Glente (*Milvus milvus*). En gammel fugl trak over Fjeldsted ved Skovby på Fyn den 3. august 1960. Den fløj i vestlig retning og jeg iagttog den ca. 10 minutter. Den havde en forholdsvis lang og dybt kløftet hale, lyse partier under vingerne og gråhvidt hoved med mørke striber, hvorfor jeg antager, at det som nævnt var en gammel fugl.

Odinshane (*Phalaropus lobatus*). Den 22. august 1960 iagttog jeg to Odinshaner på Staunings Ø i Køgebugt. Samtidig blev også iagttaget tre Almindelige Kjøver (*Stercorarius parasiticus*). Odinshanerne blev ligeledes iagttaget de næste to dage på ualmindeligt fint hold (3-5 m.).

Sule (*Morus bassanus*). Den 11. december 1960 iagttog jeg en gammel udfarvet Sule flyvende til havs udfor sydvestpynten på Amager. En flok på ca. 10 Sølvmåger der jagede en stor hvid fugl vakte min opmærksomhed, og med det blotte øje kunne jeg konstatere fuglens lange og smalle hvide vinger med skarpt afgrænset sorte vingespids, og ved hjælp af kikkerten fik jeg herefter min formodning om at det drejede sig om en Sule bekræftet. Sulen iagttoges i ca. 5 minutter medens den, stadigvæk forfulgt, forsvandt i retning mod Aflandshage.

TORBEN JENSEN

Stær (*Sturnus vulgaris* L.) yngler på ryggen af får.¹

Ofte vælger fugle ejendommelige redepladser. Velkommen-Svalen (*Hirundo neoxena*), f. eks., vides i flere tilfælde at have bygget deres lerreder på forskellige steder ombord på både og mindre færger som stadigvæk er i bevægelse og ofte sejler betydelige strækninger frem og tilbage af en bestemt sejlroute.

For nogle år siden kunne en jernbanemand ved stationen i Somerville, Victoria, vise G. E. SHEPHERD en rede af Velkommen-Svalen, indeholdende 5 æg, som var anbragt på undersiden af chassiset af en jernbanevogn. Toget kørte mindst 15 og lejlighedsvis endog 23 miles frem og tilbage to gange om dagen. Det tog fuglene omtrent fem uger at bygge reden. Jernbanemanden havde ikke lagt mærke til om fuglene fulgte toget, men det så ud til de gik på rede på forskellige stationer under rejsen. (*Emu* 11, 1912, p. 211).

I Danmark har for nylig et par Musvitter (*Parus major*) bygget rede bagved forpladen på et tipvognslokomotiv, som havde stået i et skovklædt område i nogen tid. Mejsjerne havde bygget reden færdig og rugede, da lokomotivet blev taget i brug for at hente ler til et teglværk. Det kørte frem og tilbage hele dagen over en afstand af omkring 200 meter. Efter at æggene var klækkede plejede de gamle fugle at sidde på et særlig sporskiftepæl og vente indtil toget kom forbi, hvorpå de hoppede på og fodrede ungerne, der efterhånden voksede op og fløj bort fra deres besynderlige redeplads (*Dansk Ornit. Foren. Tidsskr.* 54, 1960, p. 162).

Anvendelse af redepladser på genstande som ofte er i bevægelse er af betydelig interesse, men når det drejer sig om at bygge rede på et levende dyr må man kunne bruge ordet enestående, idet dette forhold så vidt vides ikke tidligere er hendt. Nu er der imidlertid i dagspressen rapporteret at et par Stære (*Sturnus vulgaris*) har bygget rede på ryggen af et får (*Sunday Telegraph*, Sydney, 23. oktober 1960).

I rapporten om denne hændelse fortælles at hr. ERIC FOORD, en farmer ved Mount Benson, South Australia, fandt en rede som indeholdt tre stæreunger indhyllet i ulden på ryggen af et får. Hr. FOORD

¹ Denne meddelelse, som er tilsendt redaktionen fra Australien, har også interesse for danske ornithologer, hvorfor den bringes her oversat til dansk. Red.

var ved at forberede klippingen af fårene, da han opdagede en del småkviste på ryggen af et får i indhegningen. Da han prøvede at børste kvistene væk, fandt han reden inde i ulden, og ved en nærmere undersøgelse opdagede han stæreungerne.

Efter at have læst avisens beretning om denne mærkelige hændelse skrev jeg til hr. FOORD, som venligt besvarede mine spørgsmål som havde til hensigt at få oplyst nærmere enkeltheder om sagen.

Reden var bygget inde i ulden, som var omkring fire tommer tyk, på den midterste del af fårets ryg. Dyret var i flok med andre får. Det havde ikke særlige ydre kendemærker omend redematerialet der stak frem af ulden kunne bruges som kendemærke for Stærene. De gamle fugle var ikke til stede da reden blev opdaget, ligesom de heller ikke blev set på noget tidspunkt at følge efter fåret.

Når et får hviler, bibeverer det som regel en næsten opret stilling, og derved kunne redematerialet på ryggen af dyret blive liggende uden at væltes ud eller blive bragt i uorden. Redematerialet var ikke særligt omfangsrigt, muligvis fordi den lange uld på ryggen af fåret formede en passende rede.

Hr. FOORD bemærker: »Da jeg så, hvad jeg ved første øjekast tog for at være nogle kviste og græs liggende på ryggen af fåret, troede jeg at nogen havde slynget en håndfuld af strå eller andet efter fåret, som var blevet liggende oppe på ryggen af det. Da jeg fik fat i materialet for at fjerne det, så jeg til min overraskelse en del af en rede og en stæreunge, kun en eller to dage gammel, og en nærmere undersøgelse afslørede to andre stæreunger og resten af reden. Jeg blev så interesseret, at jeg helt glemte at se efter hvad redematerialet bestod af, men jeg tror det var kviste og groft og fint græs. Jeg har observeret at det er sædvanligt for stærene at samle sig i store flokke og at de hyppigt samler sig hvor fårene græsser. De vil ofte sætte sig på ryggen af dyrene, som overhovedet ikke tager nogen notits af fuglene som har sat sig på dem.«

Der blev i det pågældende tilfælde ikke foretaget nogen iagttagelser af stærenes rugning. Selvom fuglene forlod deres rede på grund af fårets planløse bevægen sig omkring så kunne æggene muligvis alligevel klækkes på grund af dyrets kropsvarme. Det må ligeledes bemærkes, at stæreungerne kun var »en eller to dage gamle« da de blev fundet, således at de muligvis kunne have klaret sig til dette stadium af deres udvikling uden at være blevet fodret af forældrene.

K. A. HINDWOOD

Iagttagelser af forskellige sjældenheder.

Rovterne (*Hydroprogne tschegrava*). En Rovterne blev den 22. juni 1958 set flyvende i vestlig retning over Vemmelev, mellem Slagelse og Korsør. Den tiltrak sig opmærksomhed ved sine gennemtrængende hæse og rå skrig, som den udstødte med mellemrum. Den var desuden tydelig kendelig på halekløften og vingerne, som var længere og smallere end hos en Stormmåge.

Sort Stork (*Ciconia nigra*). En Sort Stork blev iagttaget ved Glænø Vesterfed den 14. september 1958. Den fløj op på ca. 50 m afstand og slog sig ned i lavvandede smådamme lidt længere ude på Feddet, hvor den fouragerede en halv times tid, inden den lettede og forsvandt mod en af Glænøs småskove. Efter forskellige beboeres udsagn havde den på dette tidspunkt opholdt sig på Glænø i ca. 14 dage.

Stor Tornskade (*Lanius excubitor*). Den 8. januar 1960 iagttog jeg gentagne gange en Stor Tornskade stående stille i luften på klippende vinger ca. 2 m over en græsmark få km syd for Åbenrå. Den 12. april 1951 iagttog min hustru og jeg et eksemplar, vistnok en han, siddende i toppen af en busk i et engterræn med tjørne og vidjebuske ved Tissø's østbred mellem Sæby og Buerup, lidt nord for Klinteskoven.

Sortklire (*Tringa erythropus*). En Sortklire blev iagttaget på fladvandet ved Sevedø, nær Skelskør, den 16. juni 1961. Sidst i juni eller først i juli 1959 blev to fugle iagttaget sammesteds.

Sorttrygget Vipstjert (*Motacilla alba yarrellii*). En han blev iagttaget den 8. juni 1960 ved Vibæk Vandmølle på Als, fangende insekter i den næsten udtørrede mølledam, men ikke fodrende unger. Den 9. juni blev en han og en hun set samme sted, idet hunnen holdt mest til mellem kragtræerne på den gamle Møllegårds stråtag. Hannen var atter travlt beskæftiget med fangst i Mølledammen. Parret holdt tydeligt sammen. Efter beboernes udsagn var parret der hver sommer.

Svaleklire (*Tringa ochropus*). To Svaleklirer blev iagttaget på Sevedø den 16. juni 1960. Den 25. juni 1960 fløj en eller to fugle op fra et lille mosehul i Suserup Skov ved Sorø.

Vandstær (*Cinclus cinclus*). En Vandstær blev set ved Gudum Å, ikke langt fra Gudum kirke ved Slagelse, den 9. januar 1961, og igen den 24. januar samme år og sted. Samme sted blev en fugl set omkring den 20. december 1960 af provst HOLMGAARD, Slagelse.

A. SCHAT KIELBERG

ANMELDELSER

ERIC ENNION: *The House on the Shore. The story of Monks' House Bird Observatory.* (200 pp., 7 tavler, talrige tekstfigurer.) — ROUTLEDGE and KEGAN PAUL, London 1960. (Bogen var trykt 1959, men udkom først 1960 på grund af produktionsforsinkelse.) Pris: 28 sh.

Da forf. havde virket som læge i Cambridgeshire i næsten 20 år, solgte han sin praksis og flyttede 1945 til Flatford Mill ved floden Stour på grænsen mellem Suffolk og Essex. Her havde han »study-centre« og dyrkede naturhistoriske og kunstneriske interesser, som han havde savnet tid til for sine »hundred-and-one responsibilities« som læge. I 1950 flyttede han til »huset ved kysten« af Northumber-